

YÖNETİCİ ÖZETİ

Dünya, jeopolitik ve jeo-ekonomik belirsizlikleri içeren sisin kalkmasını bekleyemez. Küresel sistemin “geri döneceği” ümidiyle mevcut dönemi atlatmayı seçmek, acilen ele alınması gereken zorluklar için elverişli zamanın iskanması riskini taşıyor. Paydaşlar ekonomi, çevre, teknoloji ve halk sağlığı gibi kilit konularda, istikrarsız bir küresel ortamda hızlı ve amaca yönelik hareket etmenin yollarını bulmalıdır. Bunlar, Dünya Ekonomik Forumu'nun yayınladığı Küresel Riskler Raporu'nun 15. Basımının bulgularıdır.

İstikrarsız bir dünya

Güçlü ekonomik, demografik ve teknolojik kuvvetler yeni bir güç dengesini şekillendiriyor. Sonuç, devletlerin fırsatları ve zorlukları giderek artan olcude tek taraflı incelediği, istikrarsız bir jeopolitik görünümdür. Devletlerin uzun dönemli sistemlerin değerini sorguladığı, daha ulusalcı duruşlar benimsediği ve ekonomik ayrışmanın potansiyel jeopolitik sonuçlarını tarttığı bir dönemde, geçmiş zamanlarda kabul gören ittifak yapıları ve çok taraflı sistemler geçerli olamaz.

Paydaşlar ani jeo-stratejik avantajlar üzerinde yoğunlaşır ve bu istikrarsız dönemde koordinasyon mekanizmalarını yeniden tasarlamaz veya uyarlamazlarsa, kilit önceliklere yönelik eylem fırsatları kaybolabilir.

Ekonomik istikrar ve sosyal uyum riskleri

Küresel Riskler Raporunun son baskısı, makroekonomik kırılganlıklar ve finansal eşitsizlik nedeniyle küresel ekonomi üzerindeki aşağı yönlü baskı konusunda uyardı. Bu baskılar 2019 yılında da artmaya devam ederek ekonomik durgunluk riskini artırdı. Bir zamanlar ekonomik büyümenin temeli olarak görülen düşük ticaret engelleri, mali tutumluluk ve güçlü küresel yatırımlar, liderler milliyetçi politikalar benimsedikçe yıpranıyor. Parasal ve mali uyarıların marjları da 2008-2009 mali krizinden daha dar olup, konjonktüre karşı politikalarının ne kadar iyi çalışacağı konusunda belirsizlik yaratıyor. Bu yıl zorlu bir ekonomik iklim devam edebilir: Küresel Riskler Algı Araştırması'na göre, çok paydaşlı topluluk üyeleri “ekonomik çatışmalar” ve “iç siyasi kutuplaşma” risklerini, 2020'nin en büyük riskleri olarak görüyor.

Bu karamsar ekonomik görünümün ortasında, ilerlemeyi destekleyemeyen sistemler nedeniyle vatandaşların huzursuzluğu arttı. Hükümetlerin derin ekonomik ve sosyal meseleleri nasıl ele aldıklarının onaylanmaması, tüm dünyada protestolara yol açmış ve bir gerileme meydana gelmesi durumunda hükümetlerin kararlı bir şekilde harekete geçme potansiyelini zayıflatmıştır. Ekonomik ve sosyal istikrar olmadan, ülkeler kilit küresel risklerle yüzleşmek için gereken mali kaynaklara, mali esnekliğe, siyasi sermayeye veya sosyal desteğe sahip olmayabilirler.

İklim riskleri ve biyolojik çeşitlilik kaybı

İklim değişikliği, beklenenden daha sert ve daha hızlı bir şekilde geliyor. Son beş yılda sıcaklık rekor düzeyde ilerliyor, doğal afetler daha yoğun ve sık ortaya çıkıyor. Dünya geçen yıl benzeri görülmemiş olağanüstü hava koşullarına tanıklık etti. Endişe verici bir şekilde, küresel sıcaklıklar yüzyılın sonuna doğru en az 3°C artmaya devam ediyor; ki bu artış, iklim uzmanlarının en ciddi ekonomik, sosyal ve çevresel sonuçlar doğuracağını düşündüğü limitin 2 katı. İklim değişikliğinin yakın dönem etkileri; can

kayıbı, sosyal ve jeopolitik gerilimler ve olumsuz ekonomik etkileri de içeren gezegensel bir acil duruma yol açıyor.

Küresel Riskler Algı Araştırması tarihinde ilk kez, çevresel kaygılar Dünya Ekonomik Forumu'nun çok paydaşlı topluluk üyeleri arasında olasılık bakımından uzun vadeli riskleri domine ediyor. Etki bakımından sıralandığında da ilk beş risk içerisinde üçünün çevre ile ilgili olduğunu görüyoruz. (bakınız Şekil I, Gelişen Riskler Görünümü 2007-2020). Ankete göre önümüzdeki 10 yıl içinde gerçekleşme olasılığı açısından en önemli ikinci risk, etkinin şiddeti açısından en önemli risk: “İklim değişikliğinin iyileştirilmesi ve uyum çabaları konusunda başarısızlık”. Küresel Şekillendirme Topluluğu üyeleri - Forumun genç nesil üyeleri - çevre konularını hem kısa hem de uzun vadede en büyük riskler olarak sıralayarak bu konuyu daha da endişe verici bulmaktadır.

Forumun çok paydaşlı ağı, “biyolojik çeşitlilik kaybı”nı önümüzdeki on yıl içinde gerçekleşme olasılığına göre en önemli dördüncü risk, etkinin şiddetine göre en önemli üçüncü risk olarak değerlendiriyor. Mevcut soy tükenme oranı giderek hızlanıyor. Biyoçeşitlilik kaybı, gıda ve sağlık sistemlerinin çökmesinden tüm tedarik zincirlerinin bozulmasına kadar insanlık için kritik konuları etkiliyor.

Dijital parçalanmanın sonuçları

Dünya nüfusunun %50'sinden fazlası şu an çevrimiçi, her gün yaklaşık bir milyon kişi ilk kez çevrimiçi oluyor ve küresel nüfusun üçte ikisi mobil cihaza sahip. Dijital teknoloji, küresel nüfusun çoğuna muazzam ekonomik ve toplumsal faydalar getirirken, internete eşit olmayan erişim ve siber güvensizlik gibi konularda ciddi risk oluşturuyor. Jeopolitik ve jeo-ekonomik belirsizlikler, gelecek nesil teknolojilerinin hayata geçirilme potansiyelini önleme tehdidi içeriyor. Ankete katılanlar, “bilgi altyapısının çökmesi”ni 2030 yılına kadar ki dönem için en etkili altıncı risk olarak değerlendirdi.

Yeni baskı altındaki sağlık sistemleri

Dünyadaki sağlık sistemleri amaca uygun olmama riski altında. Değişen toplumsal, çevresel, demografik ve teknolojik yapılardan kaynaklanan yeni kırılabilirlikler, sağlık sistemlerinin geçen yüzyıl boyunca desteklediği sağlık ve refahtaki çarpıcı kazanımları geri almakla tehdit etmektedir. Kalp-damar hastalıkları ve akıl hastalıkları gibi bulaşıcı olmayan hastalıklar, ölümün önde gelen nedeni olarak bulaşıcı hastalıkların yerini alırken, yaşam süresinin uzaması ile kronik hastalıkların yönetiminin ekonomik ve toplumsal maliyetleri birçok ülkede sağlık sistemlerini stres altına sokmaktadır. Salgınlar karşısında kaydedilen ilerleme aşı kararsızlığı ve ilaç direnci ile de zayıflatılarak, insanlığın en büyük katillerine karşı son darbeyi indirmeyi giderek zorlaştırmaktadır. Mevcut sağlık riskleri tekrar hortladıkça ve yenileri ortaya çıktıkça, insanlığın sağlık sorunlarının üstesinden gelmedeki geçmiş başarıları gelecekteki sonuçların garantisi olamayacaktır.

Paydaşların bu riskleri ele almaları için hala bir fırsat vardır, ancak bu fırsat penceresi kapanmaktadır. En kötü sonuçları hafifletmek ve topluluklar ve şirketler arasında dayanıklılık oluşturmak için koordineli, çok paydaşlı harekete hızla ihtiyaç duyulmaktadır.